

Cilt/Volume 7, Sayı/Issue 15, Eylül/September 2025, ss. 1023-1028.

Geliş Tarihi–Received Date: 15.12.2024 Kabul Tarihi–Accepted Date: 26.06.2025

ÇEVİRİ MAKALE – TRANSLATION ARTICLE

TÜRKLERİN OTUZ BOYU*

 <https://doi.org/10.53718/gttad.1715666>

 MIHÁLY DOBROVITS**

çev. HASAN YALÇIN***

ÖZ

Mevcut çalışma evvela göçebe boy lar ve boy konfederasyonları için kullanılan Türk ve Çin terminolojisini incelemekte, ardından Prenses Xienli Pijia'nın (Bilgä) Çince mezar taşında bulunan ve prensesin babası *Gudulu* (= *Qutluğ*) *Mechuo*'nun Otuz Boyun Türk Kağanı olduğunu bildiren meşhur ibareyi tahlil ederek devam etmektedir. K. Czeglédy'nin Türk konfederasyonunun sayı yapısını tefsir eden daha eski bir teşebbüsünün aksine, yazar meseleyi başka bir şekilde izah etmektedir. Ona göre Dokuz Sülale (*jiu xing*) ibaresi, Doğu Türklerinin on bir boyunun eklenmesi gereken *toquz oğuz*'u temsil etmektedir. Bu iki grup yirmi boyu teşkil eder ve bu sayıya Batı Türklerinin on boyunu (*On Oq*) eklediğimizde, tek mil Türk konfederasyonunun otuz boyunu elde ederiz.

Anahtar Kelimeler: Türkler, Göçebe Boylar, Konfederasyonlar, İç Asya.

THE THIRTY TRIBES OF THE TURKS

ABSTRACT

The present study first investigates the Turkic and Chinese terminology for nomadic tribes and tribal confederacies, then proceeds to analyse the famous passage to be found on the Chinese epitaph of Princess Xienli Pijia (Bilgä), in which we are informed that the father of the Princess, Gudulu (= Qutluğ) Mechuo was the Türk Khagan of the Thirty Tribes. Contrary to an older attempt of K. Czeglédy at interpreting the numerical composition of the Türk confederacy, the author elucidates the question in another way. To his opinion the term Nine Surnames (*jiu xing*) stands for the *toquz oğuz*, to which the eleven tribes of the Eastern Turks must be added. These two groups make up twenty tribes, and adding to this amount the ten tribes of the Western Turks (*On Oq*) we get the Thirty Tribes of the complete Türk confederacy.

Keywords: Turks, Nomadic Tribes, Confederacies, Inner Asia.

GİRİŞ

Türk ve Çin kaynaklarında Türk boy topluluğunu tarif eden çok çeşitli ifadeler bulunabilmektedir. Türkçe terminolojide 'kabile' için en önemli ifade *bodun* 'boy konfederasyonu, halk' kolektif isminin müfred şekli (bkz. T. Y. B4: *türk sir bodun yerintä bod qalmadı*) olan *bod* idi, 'Kabile'yi gösteren bir başka ifade de *oq* idi. Yaygın olarak kabul edilen görüşe göre bu ifade etimolojik olarak Türkçe *oq* 'ok' kelimesiyle aynıdır.¹ Çin kaynakları *jiu xing*'i

* Mihály Dobrovits, "The Thirty Tribes of the Turks", *Acta Orientalia Academiae Scientiarum Hungaricae*, Vol. 57, No. 3, pp. 257-262.

** Prof. Dr., Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Bilecik/TÜRKİYE, E-Posta: dobrovits@mailbox.hu.

*** Lisans Öğrencisi, MEF Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İngilizce Öğretmenliği Bölümü, İstanbul/TÜRKİYE, E-Posta: yalcinh@mef.edu.tr, ORCID ID: 0009-0003-0522-1881.

¹ Gyula Németh, "On ogur, hét magyar, Dentümogyer", *Magyar Nyelv*, S. 17, 1921, s. 205-207; Julia Németh, "On ogur, hét magyar, Dentümogyer", *Körösi Csoma-Archivum*, S. 1, 1921, ss. 148-155; Sir Gerard Clauson, *An Etymological Dictionary of Pre-Thirteenth Century Turkish*, Oxford 1972, s. 76; Osman Turan, "Eski Türklerde Okun Hukukî Bir Sembol Olarak Kullanılması", *Belleten*, C. 9, S. 35, 1945, s.

TÜRKLERİN OTUZ BOYU

('Dokuz Sülale') *toğuz* 'dokuz' *oğuz* konfederasyonu olarak tesmiye etmektedir. Bu, *oğuz*'un kendi içinde 'boy' demek olabileceği manasına da gelmektedir.²

Mevzubahis Çince terminoloji olduğunda, *buluo*, *zhong*, *luo*, *bu* ve *xing* gibi birçok ifade görebiliriz. Ancak bunların tam manalarını tayin etmek neredeyse imkânsızdır. Hem H. Ecsedy hem de B. Csongor'un belirttiği gibi, sadece *buluo* ifadesi tamamen 'boy' olarak tercüme edilebilir. Diğer bütün ifadeler, tam konatasyonlarını bulmaya dair herhangi bir teşebbüs olmaksızın, umumiyetle 'kalabalık' olarak tercüme edilmiştir.³ Ecsedy'ye göre, Çin kaynakları Türklerden ilk kez karizmatik aşiret (*xing*) Ashina'nın liderliğinde nüfusları 'birkaç yüz aileyi (*jia*)' aştığında *buluo* olarak bahsetmiştir. *Jia*'nın kullanılmasıyla alakalı olarak Ecsedy, Çin kaynaklarının hayvancı göçebelerle irtibatlı olarak umumiyetle *zhang* 'çadır' ifadesini kullanmayı tercih ettiğine dikkatimizi çekmiştir.⁴ Aksi takdirde, Çin kaynaklarında en sık kullanılan ifade *xing* 'bir sülale, bir aşiret, bir halk' olup birçok yönden *buluo* ile birbirinin yerine geçebilir hâle gelmiştir. *Xing* hem 'boy' hem de 'aşiret' manasına gelebilir. Bir sayıyla beraber kullanıldığında da, Toğuz Oğuz için *jiu xing* 'Dokuz Sülale'; On Oğuz yani Batı Türkleri için *shi xing* 'On Sülalesi'; ve Türk yazıtlarındaki Üç Karluk için *san xing geluolu* 'Üç Karluk Sülalesi' misallerinde olduğu gibi bir boy konfederasyonunu ifade edebilir. Ecsedy'ye göre *xing* herhangi bir göçebe topluluğunun esas unsuruydu. Türk topluluğundan bir bütün olarak bahsetmenin de birçok yolu vardı: Qimin Kağan (599-608), Çin İmparatoru Sui Yangdi'ye (605-617) yazdığı mektupta Çince *tujue bai xing* 'Türklerin Yüz [yani bütün] Boyu' tabirini kullanmıştır. Bazı durumlarda *guo* 'ülke' tabiri de kullanılmaktaydı.⁵

Doğu Türklerinin boylarına dair elimizde yalnızca bir açıklama bulunmaktadır; bu da *Tang Huiyao*'da geçen ve boyların *tamğaları* ile oturdukları yerlerin de tespit edildiği açıklamadır.⁶ Göçebelerle at ticareti yapan Çinliler için bu malumatlar fevkalade mühimdi.⁷ Çin kaynağına göre, Gobi Çölü'nün kuzeyinde yaşayan Doğu Türklerinin boyları şunlardı:

Boyun adı	Boyun tamgası
<i>Ashina</i>	
<i>Helu</i>	

305-318. Gerhard Doerfer ise bunu uq olarak okumuş ve etimolojisini Moğolca *uğdan* getirmiştir 'Geschlecht, Familie; Herkunft'. bkz. Gerhard Doerfer, "Zur Beziehung der Westtürken", *Central Asiatic Journal*, C. 7, S. 4, 1962, s. 256-263.

² Oğuzun çeşitli etimolojileri için Németh'in yukarıda belirtilen çalışmalarına ve ayrıca J. Marquart, "Über das Volkstum der Komanen", *Osttürkische Dialektstudien*, Berlin 1914 s. 37 ve 201; D. Sinor, "Oğuz Kağan Destanı Üzerinde Bazı Mülâhazalar", *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, C. 4, S. 1-2, 1950, s. 1-14; Louis Bazin, "Notes sur les mots «Oğuz» et «Türk»", *Oriens*, C. 6, S. 2, 1953, s. 315-322 ve ayrıca yeniden basımı için bkz. Louis Bazin, *Les Turcs: Des mots, des hommes*, Akadémiai Kiadó, Budapeşte-Paris 1994, s. 174-176; J. R. Hamilton, *Toğuz oğuz et on Uyğur*, *Journal Asiatique*, C. 250, S. 1, 1962, s. 23-25; Faruk Sümer, *Oğuzlar (Türkmenler): Tarihleri-Boy Teşkilatı-Destanları*, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yayınları, İstanbul 1999, s. 20; P. B. Golden, *Introduction to the History of the Turkic Peoples*, Otto Harrassowitz, Wiesbaden 1992, s. 96'ya bkz..

³ Hilda Ecsedy, "Tribe and Tribal Society in the 6th Century Türk Empire", *Acta Orientalia Hungarica*, C. 25, S. 1-3, 1972, s. 245-262; Barnabás Csongor, "Kínai források az ázsiai avarokról", *Történelem és kultúra*, C. 9, 1993, s. 13.

⁴ Ecsedy, *agm*, s. 249.

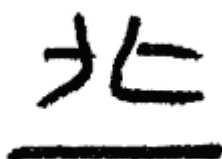
⁵ Ecsedy, *agm*, s. 251-254. Kağanın Suishu'daki mektubu için bkz. Liu Mau-Tsai, *Die chinesischen Nachrichten zur Geschichte der Ost-Türken (T'u-kü)*, Otto Harrassowitz, Wiesbaden 1958, ss. 60-61. Zizhi Tongjian'e dâhil edilen bir başka versiyon için bkz. Ahmet Taşağıl, *Gök-Türkler I*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1995, s. 167.

⁶ Liu, *age*, s. 453-454; Yu. A. Zuev, "«Тамги лошадей из вассальных княжеств» (Перевод из китайского сочинения VIII-X вв. Танхуйяо, т. III, цзюань 72, стр. 1305-1308)" *Труды Института истории, археологии и этнографии Академии наук Казахской ССР*, C. 8, 1960, s. 93-137.

⁷ Türklerin at pazarları hakkında bkz. Liu, *age*, s. 454-455.

<i>Ashide</i>	
<i>Da Ashide</i>	
<i>Bayan Ashide</i>	

Aşağıdaki boylar Gobi Çölü'nün güneyinde yaşıyordu:

Boyun adı	Boyun tamgası
<i>Enjie (Sijie)</i>	
<i>Fuliyu</i>	
<i>Qibi</i>	
<i>Xijie</i>	
<i>Huxie</i>	

Nula	
------	---

Bu tablolardan öğrenilebilecek en enteresan husus, *Ashina* boyunun *tamğası*nın, karizmatik hanedan aşireti *Ashina*'nın *tamğası*ndan tamamen farklı olmasıdır. *Ashina* hanedanının *tamğası*, iyi bilinen dağ keçisi şeklindedir. *Ashina* boyunun *tamğası* ise, yeleli bir at boynunu veya muhtemelen bir kurt başını andırmaktadır:

Ashina hanedanının tamğası	Ashina boyunun tamğası
	

Bu *tamğaların* çoğu Çince karakterleri andırsa da (ancak görünen o ki hiçbiri gerçek Çince karakterlerle aynı değildir), bunlar şüphesiz orijinal olanlardır. Klyashtorny, buna dayanarak Aşina hanedanının ve Aşide boyunun *tamğalarının* Çoyr (Moğolistan) Yazıtı'nda birlikte görüldüğünü belirtmiştir.⁸

Bu husus, Doğu Türkleri arasında Ashina hanedanı ile Ashina boyu arasında net bir tefrikin olduğu manasına da gelmektedir. Türk Kağanı *Qapğan/Mechuo* Kağan'ın (691–716) kızı Prenses Xienli Pijia'nın (Bilgä) Çince kitabesi, bu duruma dair bize katı bir delil vermektedir.⁹ Bu kaynağa göre prensesin ikinci kocası “Otuz Boyun (*sanshi xing*) Gökte Doğmuş (*tianshangde* = *täñridä bolmış*) Bilge (*pijia* = *bilgä*) Şad (*sha*) Kağanı (*sanshi xing tianshangde pijia sha kehan*) unvanını taşımaktaydı.¹⁰ Burada *Gudulu* (= *Qutluğ*) *Mechuo* Kağan olarak zikredilen Prensesin babasının da Otuz Boyun Kağanı olduğu malumatı verilmektedir. Prensesin babası ilk başlarda imparatorluğun sol kanadına hükmetti, daha sonra Dokuz Soy (*jiu xing*) onun hâkimiyeti altındaydı. Ardından on iki boyun (*shier xing*) hükümdarı oldu ve en az otuz boy onun hâkimiyeti altına girdi. Böylece 'giysisini soldan ilikleyen' herkesin, yani bütün kuzey barbarlarının hükümdarı oldu.¹¹ Bu, *Mechuo* Kağan'ın iktidara yükselişinin gayet doğru bir tasviridir.

Bu otuz boyu teşhis etmeye çalışan ilk kişi Czeglédy olmuştur.¹² Ona göre, metindeki 'Dokuz Soy'u (*jiu xing*) *toğuz oğuz* ile birleştirirsek, ki bu birleştirme hususunda hiçbir şüphe yoktur, “On İki Boy” Türklerin konfederasyonundan başka bir şey olamaz. Ancak Pelliot Tibétain 1283 olarak bahsedilen meşhur Tibet kaynağı onu yanıltmıştır. 750 sonrası İç Asya'daki beş Uygur kaşifinin münasebetlerine dayanan bu metin Türkleri sık sık dru-gu şeklinde zikreder. Metinde ayrıca Batı Türklerinin efsanevi başkenti Bakır Şehir (Tib. *Pa-ker pa-lig* = Tü. *Bakır balık*) ile *Bug-çor* arasında yaşayan on iki boydan da bahsedilmektedir. Bu boyların adları şunlardır: Kral *Ža-ma-moñan*'ın boyu, sonra *Ha-li*, *A-ša-ste*, *Šar-du-li*, *Lo-lad*, *Par-sil*, *Rñi-ke*, *So-ni*, *Jol-to*, *Yan-ti*, *Hebdal*, *Garga-pur*.¹³ Bakır Şehir'e gelince, onu Doğu Türkistan'daki *Beşbalık* (Çin. *Beiting*, Fars. *Panjikath*) ile birleştiren Czeglédy olmuştur.¹⁴ *Bug-çor*'a gelince, Louis Ligeti onu Tibetçe *Mechuo* kağan adıyla ve ayrıca eskiden ona ait

⁸ S. G. Klyashtorny, “Руническая надпись из Восточной Гоби”, *Studia Turcica*, Ed. L. Ligeti, Akadémiai Kiadó, Budapeşte 1971, s. 249-258.

⁹ Édouard Chavannes, “Épithètes des deux princesses turques de l'époque des Tang”, *Festschrift Vilhelm Thomsen*, Leipzig 1912, s. 78-87; Paul Pelliot “La fille de Mo-tch'o Qaghan et ses rapports avec Kül-tegin”, *T'oung Pao*, C. 13, S. 2, 1912, ss. 301-306; A. Bombaci, “The Husbands of Princess Hisen-li Bilgä”, *Studia Turcica*, Ed. L. Ligeti, Akadémiai Kiadó, Budapeşte 1971, s. 103-123; O. Pritsak, “Old Turkic Regnal Names in the Chinese Sources”, *Journal of Turkish Studies*, C. 9, 1985, s. 207; V. Rybatzki, “The Titles of Türk and Uigur Rulers in the Old Turkic Inscriptions”, *Central Asiatic Journal*, C. 44, S. 2, 2000, s. 227-228.

¹⁰ Bombaci'nin hatalı okuyuşu yerine (san pu t'ien shang tē p'i-chia sha k'o-han: Bombaci, *agm*, s. 117) Rybatzki'nin okuyuşunu (bkz. Rybatzki, *agm*, s. 228) takip ediyoruz.

¹¹ Chavannes, *agm*, s. 83; Bombaci, *agm*, s. 105-106. Makalemizin daha eski ve kısa olan Macarca versiyonunda prensesin kocası ile babasını karıştırmıştık: Mihály Dobrovits, “A Türkök Harminc Törzse”, *Eleink: Magyar Östörténet*, C. 2, S. 2, 2003, s. 26-27.

¹² Bkz. K. Czeglédy, “On the Numerical Composition of the Ancient Turkish Tribal Confederations”, *Acta Orientalia Hungarica*, C. 25, S. 1-3, 1972, s. 275–281.

¹³ J. Bacot, “Reconnaissance en Haute Asie septentrionale par cinq envoyés ouigours au VIIe siècle”, *Journal Asiatique*, C. 254, S. 2, 1956, s. 145.

¹⁴ K. Czeglédy, “A Rézváros”, *Antik Tanulmányok*, C. 7, S. 1-2, 1960, s. 211-216.

olan topraklarla, yani Doğu Türklerinin ülkesiyle birleştirmiştir. Ligeti, Czeplédy'nin Tibet kaynağında bahsedilen on iki boyu Türklerle birleştirme teşebbüsünün hatalı olduğu hususunda ihtarda bulunmuştur.¹⁵ Czeplédy, Uygurların on boyuyla birlikte *toğuz oğuz* boylarının sayısının on sekiz olduğu hakkındaki ikinci fikrini de ispat edememiştir.¹⁶

Ancak Czeplédy, meselenin haline gayet yakındı. Dokuz Sülale (*jiu xing*) tabiri aslında *toğuz oğuz* manasına gelmektedir. Başka bir tashihe ihtiyaç yoktur. Doğu Türklerinin on bir boyu ile *toğuz oğuz*ların dokuz boyu ceman yirmi eder. Bu sayıya Batı Türklerinin on boyunu (*on oğ*) eklediğimizde aradığımız otuz boya (*xing*) ulaşırız.

Geriye kalan son soru şudur: Prenses Xienli Pijia'nın mezar kitabesinde bahsedilen “on iki boy” (*shier xing*) kimdi? Çok kolay bir şekilde cevap verebiliriz: On ikinci *xing*, hanedanın ta kendisiydi. Bu bir boy değil, kendi *tamgası* olan müstakil bir birliktir ve *xing* ifadesi de buna uygun düşmektedir.

KAYNAKÇA

- BACOT, J., “Reconnaissance En Haute Asie Septentrionelle Par Cinq Envoyés Ouigours Au VIIe Siècle”, *Journal Asiatique*, C. 254, S. 2, 1956, ss. 137–153.
- BAZİN, Louis, “Notes sur les mots «Oguz» et «Türk»” *Oriens*, C. 6, S. 2, 1953, ss. 315–322.
- BAZİN, Louis, *Les Turcs: Des mots, des hommes*, Akadémiai Kiadó, Budapeşte-Paris 1994, ss. 174–176.
- BOMBACI, A., “The Husbands of Princess Hisen-li Bilgä”, *Studia Turcica*, Ed. L. Ligeti, Akadémiai Kiadó, Budapeşte 1971, ss. 103–123.
- CHAVANNES, Édouard, “Épithètes Des Deux Princesses Turques De L’époque Des Tang”, *Festschrift Vilhelm Thomsen*, Leipzig 1912, ss. 78–87.
- CLAUSON, Sir Gerard, *An Etymological Dictionary of Pre-Thirteenth Century Turkish*, Oxford 1972.
- CSONGOR, Barnabás, “Kínai Források Az Ázsiai Avarokról”, *Történelem és kultúra*, C. 9, 1993, ss. 7–18.
- CZEGLÉDY, K., “A Rézváros”, *Antik Tanulmányok*, C. 7, S. 1–2, 1960, ss. 211–216.
- CZEGLÉDY, K., “On the Numerical Composition of the Ancient Turkish Tribal Confederations”, *Acta Orientalia Hungarica*, C. 25, S. 1–3, 1972 ss. 275–281.
- CZEGLÉDY, K., “Zur Stammesorganisation der türkischen Völker”, *Acta Orientalia Hungarica*, C. 26, S. 1, 1982, ss. 89–93.
- CZEGLÉDY, K., *Magyar Őstörténeti Tanulmányok*, Budapest 1985 (Budapest Oriental Reprints A3), ss. 354–359.
- DOBROVITS, Mihály, “A Türkök Harminc Törzse”, *Eleink: Magyar Őstörténet*, C. 2, S. 2, 2003 ss. 23–28.
- DOERFER, Gerhard, “Zur Beziehung der Westtürken”, *Central Asiatic Journal*, C. 7, S. 4, 1962, ss. 256–263.
- ECSEDY, Hilda, “Tribe and Tribal Society in the 6th Century Türk Empire”, *Acta Orientalia Hungarica*, C. 25, S. 1–3, 1972, ss. 245–262.
- GOLDEN, P. B., *Introduction to the History of the Turkic Peoples*, Otto Harrassowitz, Wiesbaden 1992.
- HAMILTON, J. R., “Toquz Oğuz et on Uyğur”, *Journal Asiatique*, C. 250, S. 1, 1962, ss. 23–63.
- KLYASHTORNY, S. G., “Руническая надпись из Восточной Гоби”, *Studia Turcica*, Ed. L. Ligeti, Akadémiai Kiadó, Budapeşte 1971, ss. 249–258.
- LİGETİ, L., “A propos du «Rapport sur les rois demeurant dans le nord»”, *Études tibétaines dédiée à la mémoire de Marcelle Lalou*, Paris 1971, ss. 166–189.
- LİU, Mau-Tsai, *Die chinesischen Nachrichten Zur Geschichte der Ost-Türken (T'u-küe)*, Otto Harrassowitz, Wiesbaden 1958.
- MARQUART, J., “Über das Volkstum der Komanen”, *Osttürkische Dialektstudien*, Berlin 1914, ss. 25–238.
- NÉMETH, Gyula, “On Ogur, Hét Magyar, Dentümogyer”, *Magyar Nyelv*, S. 17, 1921, ss. 205–207.
- NÉMETH, Jula, “On Ogur, Hét Magyar, Dentümogyer”, *Körösi Csoma-Archívum*, S. 1, 1921, ss. 148–155.
- PELLIOT, Paul, “La fille de Mo-Tch'o Qaghan et ses rapports avec Kül-Tegin”, *T'oung Pao*, C. 13, S. 2, 1912, 301–306.

¹⁵ L. Ligeti, “A propos du «Rapport sur les rois demeurant dans le nord»”, *Études tibétaines dédiée à la mémoire de Marcelle Lalou*, Paris 1971, s. 177–179.

¹⁶ K. Czeplédy, “Zur Stammesorganisation der türkischen Völker”, *Acta Orientalia Hungarica*, C. 26, S. 1, 1982, s. 89–93. Bu meseleye dair ayrıca bkz. E. G. Pulleyblank, “Some Remarks on the Toquzoghuz Problem”, *Ural-Altischer Jahrbücher*, C. 28, 1956, s. 35–42; Hamilton, *agm*.

- PRİTSAK, O., “Old Turkic Regnal Names in the Chinese Sources”, *Journal of Turkish Studies*, C. 9, 1985, ss. 205–211.
- PULLEYBLANK, E. G., “Some Remarks on the Toquzoghuz Problem”, *Ural-Altaisheer Jahrbücher*, C. 28, 1956, ss. 35–42.
- RYBATZKI, V., “The Titles of Türk and Uigur Rulers in the Old Turkic Inscriptions”, *Central Asiatic Journal*, C. 44, S. 2, 2000, ss. 205–292.
- SİNOR, D., “Oğuz Kağan Destanı Üzerinde Bazı Mülâhazalar”, *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, C. 4, S. 1-2, 1950, ss. 1–14.
- SÜMER, Faruk, *Oğuzlar (Türkmenler): Tarihleri-Boy Teşkilatı-Destanları*, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yayınları, İstanbul 1999.
- TAŞAĞIL, Ahmet, *Gök-Türkler I*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1995.
- TURAN, Osman, “Eski Türklerde Okun Hukukî Bir Sembol Olarak Kullanılması”, *Belleten*, C. 9, S. 35, 1945, ss. 305–318.
- ZUEV, Yu. A., “«Тамги лошадей из вассальных княжеств» (Перевод из китайского сочинения VIII–X вв. Танхуйяо, т. III, цзюань 72, стр. 1305–1308)” *Труды Института истории, археологии и этнографии Академии наук Казахской ССР*, C. 8, 1960, ss. 93–137.

 GTTAD	
Makale Bilgileri:	
Etik Kurul Kararı:	<i>Etik Kurul Kararından muaftır.</i>
Katılımcı Rızası:	<i>Katılımcı yoktur.</i>
Mali Destek:	<i>Çalışma için herhangi bir kurum ve projeden mali destek alınmamıştır.</i>
Çıkar Çatışması:	<i>Çalışmada kişiler ve kurumlar arası çıkar çatışması bulunmamaktadır.</i>
Telif Hakları:	<i>Çalışmada kullanılan görsellerle ilgili telif hakkı sahiplerinden gerekli izinler alınmıştır.</i>
Article Information:	
Ethics Committee Approval:	<i>It is exempt from the Ethics Committee Approval</i>
Informed Consent:	<i>No participants.</i>
Financial Support:	<i>The study received no financial support from any institution or project.</i>
Conflict of Interest:	<i>No conflict of interest.</i>
Copyrights:	<i>The required permissions have been obtained from the copyright holders for the images and photos used in the study.</i>